Videm-Krško, 2. oktobra 1954

STEV. 39 Leto VII

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor Socialistične zveze delovnih ljudi Krško — Izhaja vsako soboto — Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — Naslov uredništva in uprave: Posavski tednik Videm-Krško 1 — Telefon uredništva in uprave Krško 17 — Tekoči račun pri Narodni banki, podružnica Krško št. 615-T-145 — Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din — Tiska Mariborska tiskarna v Mariboru

CENA 10 DIN

POSAVSKI tednik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI OKRAJA KRŠKO

P.n.
Študijska knjižnica
Milana Marca
p.Novo mesto

MIMA ZUPANCIC:

VSE ZA OTROKE

Nič ni lepšega na svetu, kakor delati in skrbeti za otroke — za mladi naraščaj. Če bi njih ne bilo — rodu bodočnosti, bi prenehala v človeku sleherna ustvarjalna sila, vsak delovni polet bi zamrl. Zaradi otrok in prav zaradi njih pa preveva slehernega normalnega odraslega človeka zdrava težnja, da bi ustvarjal čim več, da bi pripravil svojim otrokom čim lepše življenje. V tem je smoter vsega našega delovanja, če se tega zavedamo ali ne; tu je gibalo vseh veličastnih podvigov človeškega razuma.

Pri nas se je po vojni udomačila lepa navada, da posvetimo vsako leto en teden otrokom. V tem tednu pregledujemo uspehe, ki smo jih v zaščiti otrok in družine že dosegli, dopolnjujemo, kar smo morda na tem področju zanemarili, iščemo novih oblik in možnosti za izboljšanje življenjskih pogojev naših otrok, poleg tega pa prirejamo v tem tednu razne zabavne prireditve za prijetno razvedrilo mladine in staršev. V prejšnjih letih je bilo težišče priprav teh prireditev na ženski organizaciji, socialnem skrbstvu ter na prosvetnih delavcih. Dosegli smo prav lepe uspehe in si pridobili marsikatero izkušnjo, ki nam bo koristila tudi pri letošnji organizaciji Tedna otroka.

Prejšnja leta smo praznovali Teden matere in otroka v juniju, letos pa smo prenesli praznovanje na prvi teden v oktobru, da smo se tako priključili mednarodnemu praznovanju otroškega dne, ki je vsako leto prvi ponedeljek v oktobru — letos 4. oktober. Tudi ime tedna smo nekoliko »modernizirali«. S Tedna matere in otroka smo prišli na Teden otroka, smatrajoč, da je v pojmu otrok zajeta vsa skrb okoli njega vključno s celotno družino V delu za otroka sta najtesneje povezana oče in mati, zato je ta teden tudi njun praznik.

V naši državi lahko zares radostno praznujemo Teden otroka. Ne morda zato, ker bi že imeli vse, kar je potrebno za dobro vzrejo otrok. Zavedamo se, da nam še marsikaj manka. A veseli smo vendarle lahko, ker je pri nas tak družbeni red, ki omogoča stalno izboljšanje življenjskih pogojev, ker je pri nas tak družbeni red, v katerem delovni človek nekaj velja, kjer se stalno misli na človeka, predvsem pa na mladino. Kljub povojnim težavam, ki jih imamo precej, smo v dajatvah za otroke med prvimi državami v Evropi. To nam je priznal tudi mednarodni kongres za zaščito otrok, ki je bil pred kratkim v Zagrebu.

Naši državi je dragoceno sleherno življenje, zato se začne skrb za otroka že v skrbi za družino, predvsem pa za nosečo mater. Brezplačni zdravniški pregledi nosečih žena, brezplačna porodniška pomoč v bolnicah ali preko babic, brezplačno zdravljenje otrok do 3 let starosti so pripomogli, da je pri nas po vojni umrljivost otrok znatno padla, v naši republiki n. pr. 23%. Žene se v polni meri poslužujejo svojih pravic in ugodnosti. V porodnišnicah rodi po vojni povprečno letno petkrat več žena kot pred vojno, kar vse znatno pripomore k boljšemu zdravju mater in otrok. Tudi v naši bolnišnici v Brežicah rodi čedalje več mater kljub neugodnim in pomanjkljivim prostorom. Če bodo le dopuščale materialne in finančne možnosti, je treba v bližnji bodočnosti misliti na gradnjo nove porodnišnice z materinskim domom.

Za pomoč družini pri vzgoji predšolskih otrok je v našem okraju 5 vrtcev, ki so vsi dobro obiskani. Starši znajo vedno bolj ceniti kolektivno vzgojo, poleg tega pa so matere zlasti v dopoldanskih urah res potrebne razbremenitve. V mestih in industrijskih centrih so se otroci prisiljeni potikati po cestah, kar je lahko zelo nevarno. Škoda, da v Senovem in Brestanici še niso našli primernega prostora za vrtec, kar bi bilo z ozirom na značaj in lego teh krajev nujno potrebno. Društva prijateljev mladine in druge činitelje v teh krajih čaka v tem še hvaležna naloga.

Največjo družbeno postavko v vzreji otrok predstavlja šolstvo. Osnovna pridobitev šolstva je njegovo podaljšanje na osemletno obveznost. To državo precej stane, a zmagalo je geslo: »ljudstvu znanje — kaiti v znanju je moč.« Večina staršev je z zadovoljstvom sprejela ta ukrep, sem in tja se pa še najdejo posamezniki, ki zadržujejo otroke doma pri delu in jim kratijo možnost učenja. Taki starši nimajo radi svojih otrok, ker ne mislijo na njihovo bodočnost. Precej takih staršev je okoli industrijskih središč, kjer so očetje zaposleni, otroci pa delajo doma. Največ takih primerov je v leskovški občini in v okolici Senovega. Kolikor ne uspemo s prepričevanjem, bomo morali tudi s kaznijo uveljaviti pravico otrok do šolanja in izpolnjevanje zakona o šolski obveznosti.

Nadarjeni otroci imajo vse možnosti za nadaljnje šolanje neglede na njihov socialni položaj. Okrajni ljudski odbor Krško je za leto 1954 odobril 11 milijonov din za štipendije, pri čemer imajo prednost otroci padlih borcev in žrtev fašističnega terorja. Kdor koli se je doslej upravičeno obrnil na okraj, je dobil štipendijo. Ta je bila odbita le dijakom ki imajo slab učni uspeh ali o katerih je komisija za podeljevanje štipendij smatrala, da so jih sposobni vzdrževati starši sami. Letos prejema podporo preko 500 dijakov in vajencev in to od 1000—4000 din, nekateri pa prejemajo izjemoma tudi več.

Zdravstveno šibki otroci gredo vsako leto v kolonije in na taborjenja, da si ob spremenjenem zraku in dobri hrani naberejo novih moči. Preko letošnjega poletja je letovalo 425 otrok, kar je stalo 2 milijona in pol. Starši so prispevali okoli 300.000 din, ostalo pa je kril ljudski odbor in zavod za socialno zavarovanje.

To je le nekaj podatkov, ki pričajo o veliki brigi naše družbe za zdravje in vzgojo otrok, o čimer pa še zdaleka nismo zajeli vsega. Socialno zavarovani starši prejemajo še druge dajatve: plačan porodniški dopust, opremo za dojenčeke in otroški dodatek. Dajatve socialnega zavarovanja za mladino predstavljajo 6% republiškega narodnega dohodka.

Največji prijatelj naših otrok je tovariš Tito, saj ne izpusti nobene priložnosti, da ne bi skrbel in se zanimal zanje. Ko je 7. septembra izstopil v Dobovi in šel med ljudi, se prav otroci ves čas sploh niso ganili od njega. Na naši sliki vidimo predsednika republike, kako se pogovarja z malčki v Dobovi, kjer je postal za pol ure. Malim Dobovčanom bo ostal obisk tovariša Tita v nepozabnem spominu; še vedno se menijo, kako prijetno in prisrčno toplo se je pogovarjal z njimi predsednik naše republike

7 dni po svetu

LONDONSKA KONFERENCA devetih zunanjih ministrov zaposluje te dni veliko število ljudi. Vprašanje, kako se bo Zahod odločil o Nemčiji in njeni bodoči oborožitvi, ne zanima samo političnih, diplomatskih in novinarskih krogov Evrope, temveč sega daleč čez njene meje. Zato ni odveč trditev ameriških uradnih krogov, da gre pravzaprav za konferenco zgodovinskega pomena, četudi je po svojem osnovnem namenu le bolj posvetovalne narave. Že dosedanje razprave za zaprtimi vrati kažejo, da udeleženci ne »pripravljajo samo terena,« temveč da so nemško vprašanje predvsem pa sodelovanje bonnskega režima v razširjenem bruseljskem paktu in morebiti tudi v Severnoatlantskem paktu prijeli mnogo globlje in pa tudi mnogo resneje, kakor so sprva mislili »dobro obveščeni« politični in diplomatski krogi.

Po šesti tajni seji konference, s katere pa le prodre kakšen drobec dejanske razprave, lahko ugotovimo, da se stališča zbližujejo in da bo konferenca v svojem zaključnem poročilu lahko obvestila svet o uspelem delu. Zunanji ministri ZDA, Vel. Britanije, Francije, Kanade, Zah. Nemčije, Italije, Nizozemske Belgije in Luksemburga so se načelno že sporazumeli o okolnostih, po katerih bodo Zah. Nemčijo lahko sprejeli v razširjeni in izpolnjeni bruseljski pakt. Kot kaže, ji bodo v okviru skupne obrambne organizacije dovolili 12 divizij.

Malce teže je z ameriško britansko zahtevo, naj bi Nemčija dobila tudi popolno suverenost. Načelno se sicer vsi strinjajo, da

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ob prazniku naprednega tiska

Dvajset let „Ljudske pravice“

V torek, 5. oktobra, bo poteklo dvajset let, kar je v Dol. Lendavi izšla prva številka »Ljudske pravice«.

Na IV. partijski konferenci KPJ v decembru 1934 je bila sklenjena ustanovitev Komunistične partije Slovenije, KP Hrvaške in KP Makedonije v okviru KP Jugoslavije. Ta partijska konferenca je bila posebno važna tudi zato, ker je izdelala smernice za partijsko delo med kmečkim ljudstvom kot zaveznikom delavskega razreda. Nekaj mesecev pred IV. konferenco se je sestala Pokrajinska konferenca partijskih organizacij Slovenije, na kateri je bil tudi tov. Tito. Tu so bile izdelane smernice za partijsko delo na vasi. Že leta 1933 je bila zamisel tov. Kardelja, da bi izdajali časopis za široke ljudske množice. Oktobra 1934 je bila ta zamisel uresničena. Izšla je prva številka »Ljudske pravice«; njen prvi urednik je bil pisatelj Miško Kranjec, uprava lista pa je bila v Veliki Polani pri Črensovcih.

»Ljudska pravica« je začela izhajati, da bi preko nje govorila našim ljudem Komunistična partija, da bi jih mobilizirala v njihovem boju proti izkoriščevalcem ter jim kazala pot iz fašističnega zatiranja, ki je prav takrat začelo kazati svojo pravo barvo. Delavske in kmečke množice so se že v nekaj mesecih oklenile priljubljenega časnika, naklada je hitro naraščala in vedno več je bilo bralcev in dopisnikov. Policija je napredni in borbeni list plenila, ljudstvo pa ga je čedalje bolj bralo. Spoznalo je, da je list v resnici namenjen delovnemu človeku, da vse drugače piše in govori o njegovih razmerah in težkem življenju in da postavlja zahteve za ljudske pravice čisto drugače kot ostali takratni listi. V boju za združitev monarhofašistične diktature v stari Jugoslaviji, v boju proti okupatorjem in domačim izdajalcem, v povojnih letih in bitki za zgraditev naše socialistične domovine je »Ljudska pravica« odigrala pomembno zgodovinsko vlogo.

V delavskih revirjih in zanemarjenih, revnih kmečkih predelih, v mestih in vaseh je bila »Ljudska pravica« borec pravic delovnega človeka in glasnik teženj, smotrov in borb naše Partije.

Potem ko je leto dni izhajala v Lendavi, se je »Ljudska pravica« morala preseliti v Ljubljano. Protiljudska oblast je marca 1936 list prepovedala. Po daljšem presledku je izšla številka »Nove ljudske pravice« v Zagrebu, ki jo je uredil tov. Kardelj.

V začetku leta 1941 je »Ljudska pravica« začela izhajati ilegalno v partijski tiskarni v Tacnu, januarja 1943 pa je začela izhajati v partizanski tiskarni na Kočevskem Rogu kot glasilo Komunistične partije Slovenije. Do konca vojne je kot štirinajstdnevnik in tednik prihajala na vsa osvobojena in neosvobojena področja v Sloveniji. Po vojni smo brali razširjeno »Ljudsko pravico« kot dnevnik, od leta 1951 do 1953 kot tednik, nato pa zopet kot dnevnik.

V dvajsetih letih je »Ljudska pravica« doprinesla v naši revoluciji in pri vzgoji našega človeka pomembne uspehe. Njena dvajsetletnica je glede na njeno veliko vlogo v političnem življenju na Slovenskem hkrati tudi praznik vsega našega naprednega tiska. Vsa ta leta je bila »Ljudska pravica« najtesneje povezana z ljudstvom, ki jo je sprejelo, kakor tudi ves naš napreden tisk, za svojo.

K pomembni obletnici in njenemu praznovanju čestitamo uredniškemu kolektivu »Ljudske pravice« in želimo listu, da bi tudi vnaprej opravljal svoje poslanstvo v korist naše socialistične skupnosti.

Razširjena seja okrajnega odbora SZDL v Krškem

V četrtek, 7. oktobra, bo ob 10. uri v stavbi OLO v Krškem razširjena seja okrajnega odbora Socialistične zveze delovnih ljudi krškega okraja, na katero so povabljeni vsi predsedniki občinskih odborov SZDL ter predstavniki okrajnih forumov vseh množičnih organizacij. Na seji oz. posvetovanju bodo obdelani aktualni notranjepolitični problemi in vprašanja o delu in nalogah občinskih ter osnovnih organizacij Socialistične zveze. Ker bo posvetovanje s svojimi sklepi važno za nastopajoče jesensko in zimsko obdobje dela političnih, kulturnoprosvetnih in ostalih organizacij, naj se ga predsedniki občinskih odborov SZDL in člani okrajnega odbora SZDL zanesljivo udeleže ter pripravijo kratka, izčrpna poročila o delu in problemih svojih organizacij.

Iz pisarne okrajnega odbora SZDL Krško

Proslava ob 20-letnici „Ljudske pravice“

Danes in jutri bodo v Lendavi in Polani glavne proslave 20. obletnice »Ljudske pravice«. Jutri, 3. oktobra, pričakujejo v Lendavi nad 25.000 gostov iz vseh krajev naše republike. Pripravljen je bogat kulturni spored, med drugim nastop pevskega zbora z 2000 člani. Za udeležence proslave v Lendavi je odobrena na železnici **polovična vožnja.** Dne 5. oktobra bo v Ljubljani centralna proslava te pomembne obletnice, odprta pa bo tudi razstava revolucionarnega tiska.

V našem okraju bomo dan naprednega tiska in obletnico »Ljudske pravice« proslavili v vseh večjih krajih s predavanji in akademijami. V sredo, dne 6. oktobra, zvečer bodo take proslave v **Sevnici**, na **Senovem**, v **Krškem**, **Brežicah** in **Kostanjevici**. Vabimo vse člane SZDL in sindikatov, da se proslav udeleže v čimvečjem številu.

Vremenska napoved

od 2. do 8. oktobra:

V nedeljo nestalno vreme s padavinami, prihodnji teden zboljšanje

Več sodelovanja pri obnovi potov in cest

Na 19. redni seji LO MO Videm-Krško je bil 24. septembra 1954 sprejet predlog proračuna za leto 1955, o katerem smo na kratko poročali že v naši zadnji številki. Proračun predvideva 125 590.000 din izdatkov, v katerih so zajeta tudi vsa predvidena in potrebna investicijska dela. Ker bo višina občinskih dohodkov odvisna od okrajnega družbenega plana, dohodki iz gospodarstva še niso predvideni.

Na seji so pregledali izpolnjevanje sklepov zadnje seje. Odborniki so poročali, da dela na popravilu občinskih poti dobro potekajo. Za cesto Videm—Sremič so porabili 129 m³ materiala, na Zdolski cesti so dela v polnem teku, na cesti Videm—Bučarca pa dela doslej slabo napredujejo. Zdolska cesta—Ravne je v popravilu, za cesto Zdole—Ravne pa je bilo napravljenih 48 m jarkov, porabljenih 81 m³ kamenja in 170 m³ peska. Na cesti Stari grad—Marof in Stari grad—Libna so opravili kmetje 21 brezplačnih voženj in 42 brezplačnih delovnih dni. Cesta bo kmalu popravljena. Poleg tega je bilo za popravilo poti Stari grad—Libna opravljenih še 46 brezplačnih voženj in 91 delovnih dni. Na Potoški poti še niso pričeli delati, cesta Zdole—Novi pruh in Stara vas—Libna pa bo kmalu popravljena. Pot na Trško goro so šele pričeli popravljati, za Goro pa imajo pripravljenih že čez 100 m³ nalomljenega kamenja. Na Pijavško so dela v glavnem izvršena. Za pot Videm—Krško—Cesta—Gora bi bilo treba več delovne sile.

Odborniki so sklenili med drugim, da bo prispevala občina gasilskemu društvu Videm-Krško levi breg 100.000 din za nakup društvenega avtomobila. Za vršilca dolžnosti šefa stanovanjske uprave je bil imenovan Slavko Kunej, v stanovanjski komisiji pa so odborniki Maks Babič, Darko Mižigoj, Ivan Sterle in Drago Vidic. V komisijo, ki bo urejevala gozdarska vprašanja, so bili imenovani odborniki Anton Mikolavčič, Danijel Planinc, Jože Levičar in Anton Bogolin ter področna logarja Franc Omerzo in Ludvik Župevc.

Razširjen je bil tudi šolski odbor Videm-Krško desni breg, v katerem so: predsednik LO MO Jože Kukovičič, odbornik Ivan Sterle, in člani Fredi Falkner, Jože Šeler, Valentin Hribar, Pavla Švab, Stanko Švigelj, Martin Tomažin in Fani Dolinšek.

Odbor je med drugim tudi predlagal, da bi obnovili nekdanje svinjske sejme, ki so bili vsako sredo na sejmišču Videm-Krško.

MLADINSKI GASILSKI DAN

Gasilska organizacija se dobro zaveda, da brez naraščaja nima bodočnosti, zato si že vsa leta po vojni prizadeva, da bi v svoje vrste vključila čim več mladincev in pionirjev. V zadnjem času smo pričeli z močno propagando za pristop tako mladink kakor tudi žena v vrste gasilskih društev.

V ta namen bo priredila gasilska zveza v nedeljo, 10. oktobra, »Mladinski gasilski dan«. Na ta dan bo skušala zveza zbrati iz vseh svojih društev po nekaj pionirjev, mladincev in mladink. Zbor bo na stadionu Matije Gubca v Krškem s pestrim programom. Društva bodo do tega dne pridobila po nekaj mladincev in pionirjev, jih primerno opremila ter navdušila za gasilsko organizacijo. Edino na ta način, da bomo naši mladini nekaj nudili tako strokovno kot ideološko, bomo lahko okrepili naše vrste.

Upamo, da se bo gasilskega mladinskega dne udeležil sleherni mladinec in mladinka, ki ima veselje do organizacije.

L. K.

KMETIJSKI RAZGLEDI

Žitne vrste jesenske setve

(Nadaljevanje)

c) Pšenica

je kraljica žit. Služi izključno za hrano, le v Ameriki jo uporabljajo tudi za krmo.

Pšenici ne ugaja vsaka zemlja. Na splošno uspeva boljše v težki zemlji. Najbolj obrodi na močni, mastni in nekoliko glinasti ali ilovnati zemlji, ki je bogata na humusu (črna zemlja) in ki ima tudi nekoliko apna. Dobro obrodi tudi na glinastem laporju. Na lahki zemlji pa da le tedaj zadovoljive pridelke, če jo dovolj pognojimo in če ji ne manjka vlage. Premokra ilovica in kisla tla ji tudi ne ugajajo. Na ravninah slabo uspeva, ker jo spomladi duši plevel in ker zemlja za pšenico še ni dovolj uležana.

Pšenica raste najraje po detelji in sploh po sočivju. Pri nas je razširjen dvopolni plodored: koruza — pšenica. To se pravi, da največ pšenice sejemo za koruzo in tudi za krompirjem. V glavnem se pa izogibajmo setvi pšenice za drugimi žiti.

2500 kg pšenice po hektaru vzame iz zemlje 64 kg dušika, 34 kg fosforne kisline in 54 kg kalija. V jeseni pšenica še ne potrebuje veliko hrane, pač pa spomladi. Hlevski gnoj ni za pšenico. Pšenica rabi lahko dostopno hrano, to je umetna gnojila v lahko topljivi obliki, kot so solitri, kalijeva sol in superfosfat. V težki zemlji damo del solitra ob setvi, del pa spomladi, v lahki zemlji pa samo spomladi, pač pa v dveh obrokih. 18% solitra uporabimo na hektar približno 350 kg. Če uporabljamo apneni dušik, ki počasi deluje, ga je treba trositi izključno v jeseni ob setvi. Superfosfata je treba dati približno 400 kg po hektaru. Damo ga polovico ob setvi, polovico spomladi. Znani praktik Ivan Dolinšek v Kamnici pri Mariboru da na hektar 600 kg superfosfata, in to v treh obrokih: 200 kg ob setvi, 200 kg zgodaj spomladi, 200 kg pa v drugi polovici aprila. Dosegel je s tem tudi 40 q pridelka na hektar.

Namesto superfosfata bi kazalo na pšeničnih zemljah ob setvi uporabljati tomaževo žlindro, ki je letos na razpolago. V pšenični zemlji se namreč tomaževa žlindra manj izpere kot pa superfosfat. Tudi kostno moko je dobro sejati ob setvi namesto superfosfata, in to predvsem na lahki pšenični zemlji. Kalijeve soli damo na 1 hektar 150 kg, in to na peščeni zemlji spomladi, v težki zemlji pa polovico ob setvi, polovico spomladi.

Najboljši čas za setev pšenice je od srede septembra do srede oktobra. V toplejših krajih jo sejejo tudi pozneje, tja do novembra. Razraste se v glavnem spomladi. Če je setev pozna, jo spomladi duši plevel, zato pa rabi spomladi pletev, brano in lahko topljiva umetna gnojila.

V Sloveniji sejemo na hektar:

v času od 20. sept. do 10. okt.: na roko 200 kg, s strojem v vrste 10—13 cm 140 kg;

v času od 10. okt. do 25. okt.: na roko 220 kg, s strojem v vrste 10—13 cm 160 kg;

v času od 25. okt. do 10 nov.: na roko 240 kg, s strojem v vrste 10—13 cm 180 kg.

Pozneje damo za vsak zamujeni dan na roko po 2 kg več, s strojem pa 1,5 kg. Na težkih zemljah sejemo 10% manj. Tudi pri plemenitejših sortah vzamemo 10% manj semena. V izrednih primerih lahko sejemo tja do srede decembra, vendar je tako pozna setev tvegana in mora biti gostejša kot je zgoraj povedano. Tudi prezgodnja setev ni najboljša, ker se pšenica pred zimo preveč razraste in zato trpi pod snegom. Le na slabši zemlji je treba malo prej sejati, da se do zime rastline dovolj učvrstijo.

Resnice ali osinke prenesejo slabšo zemljo kakor golice. Sicer pa ima vsaka sorta svoje posebne zahteve glede zemlje, podnebja, časa setve in gnojenja.

Na splošno so resnice ekstenzivne, dajejo zadovoljiv pridelek in odlično moko. Sejejo se lahko pozneje kot golice in se zato sejejo nekoliko gosteje. Nimajo velikih zahtev glede zemlje in laže prenesejo vse težave za časa rasti.

Golice so na splošno intenzivne sorte. Zahtevajo boljšo zemljo, hrano bolje izkoriščajo. Zato pa dajejo tudi 50 do 100% večji pridelek. Sejati jih je treba bolj zgodaj.

Naše domače resnice, to so stare domače sorte, so mešanica premnogih likov in se njihova pristnost v pridelku vsako leto menja. Od teh zvrsti je pred vojno inž Mikuš v Beltincih selekcioniral znano beltinsko pšenico štev. 277—831, prva z rumenim, druga z rdečim klasom. Znana resnica (ki smo jo po vojni z uspehom sejali okrog Leskovca) je tudi sorta z rumenim, dolgim, redkim klasom, ki ima v zelenem stanju pleve kot srebro. Okrog Leskovca je razširjena vrsta resnice, ki izvira od kmeta Pavla Svetca in jo nekateri imenujejo Svetčeva pšenica. Daje lepe pridelke in odlično moko, le slama je premehka in rada poleže.

Iz Hrvaške smo prejeli golico »U 1«, ki jo je vzgojil dr. Korič v Osijeku. Pri nas se je zelo razširila in so ljudje na splošno zadovoljni z njo. Klas je rumen. Napaka je v tem, da je naše domače seme te sorte zelo pomešano z resnico. Zato bo treba seme izmenjati. Glede skromnosti ne zaostaja za resnico, ima tršo slamo in daje večje pridelke. Tudi proti rji je precej odporna.

Pri nas se veliko seje tudi rdeča golica »bavarska kraljica«. V ugodnih razmerah da večje pridelke kot »U 1«, je pa bolj zahtevna. Zahteva rano setev in jo rada stisne rja. Zato jo je treba sejati le tam, kjer se ni bati rje.

Na dobro gnojenih pšeničnih zemljah Krškega polja in ob Savi so zelo zadovoljni z italijansko belo golico »Salto«. Treba jo je pa zgodaj sejati in dobro pognojiti. Ker ima trdo slamo in nizko rast, se ni treba bati, da bi polegla.

Okrog Boštanja so zelo zadovoljni z golico »Graf König«, ki ima batast klas.

Tudi resnica »Ukrajinka« ima batast klas in daje zelo lepe pridelke. Večklasna »Faraonka« (ima v klasu do 200 zrn) je pa samo v poskusu. Vsekakor je pa to zelo zahtevna sorta, ki bi pa lahko dala tudi 50 do 60 q zrnja po hektaru.

Za vsa semenska žita se pozanimajte pri semenskem oddelku KZ in pri OZZ Krško.

Mnogo uspeha pri letini želi našim bralcem

Tit Doberšek

Čas je že, da bi „gostilne" postale res gostilne

Niso redke gostilne, kjer točijo samo vino in žganje. V teh gostilnah ne moreš popiti malinovca, kisle vode, sifona in dostikrat celo ne likerja. Topla jedila imajo te »gostilne« samo ob sejmskih dnevih sicer pa ne moreš dobiti kosila niti po naročilu. Človeka je sram ob misli, da imamo v našem okraju kjer celo razpravljamo o poživitvi turizma, take gostilne ki vsekakor niso v čast gostinstvu. Nikakor ni mogoče razumeti na eni strani jadikovanja zastran visokih davkov, na drugi strani pa tako malomarnost.

Ali ne bi tu posredovala tudi okrajna gostinska zbornica?

-nc

Tečaj za gasilske strojnike

Naša gasilska zveza si stalno prizadeva, da bi članstvu nudila čim več strokovnega znanja. Uspeli tečaj za gasilske podčastnike je pokazal, da je zanimanje na podeželju res veliko. Ker so naša društva povečini že opremljena z motornimi brizgalnami, moramo usposobiti čim več dobrih strojnikov. Prav zato nameravamo v novembru prirediti večdnevni tečaj za strojnike. Naši mladi gasilci kažejo za ta tečaj precejšnje zanimanje. Vabimo vsa društva, ki še nimajo dovolj izurjenih strokovnjakov, da zberejo tiste, ki imajo do gasilskih strojev veselje, ter jih pošljejo na tečaj.

Leo Koman

VSE ZA OTROKE

(Nadaljevanje s 1. strani)

elektrifikacija dežele, ki se postopoma izvršuje, bo omogočila napredek tudi na tem področju. Naša domača industrija bo prav lahko izdelala stroje za pranje, čiščenje tal, patentne električne štedilnike in podobno. Sedaj je to dostopno le redkim srečnim posameznicam.

Sistem naše otroške zaščite po oblastveni, državni liniji močno dopolnjujejo razna društva in organizacije, ki se bavijo z mladino: Zveza borcev, Društvo prijateljev mladine, Rdeči križ, Partizan in druga. Društva prijateljev mladine, ki so se zadnja leta zelo razširila, so letos tudi nosilec priprav za Teden otroka, razen v Kostanjevici in na Vidmu, kjer pa dobro delujeta in pripravljata Teden otroka tamkajšnji ženski društvi. Vloga društev je pri vzgoji otrok zelo pomembna. Skrbijo, da se izvajajo uredbe in zakoni s področja mladinske zaščite, po drugi strani pa rešujejo take probleme svojega terena, ki jih samo s črko zakona ne bi mogli rešiti, ker terjajo mnogo vztrajnega in požrtvovalnega dela ter ljubezni do otrok.

Iz programov za letošnji Teden otroka je videti, da se DPM, RK in druge organizacije močno borijo proti čezmernemu uživanju alkohola, kar je nujno potrebno in upravičeno. Podatki namreč kažejo, da je naš okraj v potrošnji alkohola na precej vidnem mestu. Ta akcija je usmerjena predvsem na mladino, ki jo moramo za vsako ceno obvarovati pred alkoholizmom.

Nekatere organizacije DPM so uvrstile v svoj program tudi zbiranje denarnih sredstev za organizacijo šolske mlečne kuhinje v zimskih mesecih. To je prav tako dobro premišljena in pametna stvar ter vredna, da bi jo posnemala vsa društva.

Ne bi mogla našteti vseh mogočih idej in nalog, ki jih bodo uresničila posamezna društva za Teden otroka. Pri tem niso na zadnjem mestu razne zborne prireditve za otroke in starše. Vse te priprave dokazujejo, da imamo pravilen odnos do otrok, da smo pripravljeni zanje delati in se žrtvovati.

Društvom prijateljev mladine, Rdečemu križu, ženskim društvom, Partizanu in vsem, ki si prizadevajo, da bi bilo našim otrokom lepo, želim v imenu Okrajne zveze DPM pri njihovem plemenitem delu kar največ uspeha!

Naša tržišča

Tržne cene za povrtnino, zelenjavo, sadje ter za druga živila so bile v času od 19. do 29 sept. po posameznih tržiščih naslednje:

Krško: krompir 12, solata endivija od 40 do 50, čebula 40, svež paradižnik 40, sveža paprika 40, sveže zelje 25, jabolka 40, hruške 50, breskve 30, grozdje 60, sirček 100 (kepica od 7 do 8), smetana 300 (skodelica od 40 do 50) dinarjev za kilogram, jajca od 16 do 17, piščanci od 350 do 500 din za par, bela moka 80, proso 40, koruza 40 din za liter.

Tržišče v Krškem je bilo v tem tednu še kar dobro založeno. Cene za povrtnino, zelenjavo in sadje so razmeroma zelo visoke, celo nekoliko višje kot v Ljubljani in Zagrebu. Vzrok za tako visoke cene je treba iskati v pomanjkanju intervencije družbenega sektorja. Na tržišču v Krškem ima svojo stojnico edino le Kmetijska zadruga Videm, ki pa ima nezadostno izbiro sadja in zelenjave. Kmetijska zadruga je prodajala kmetijske pridelke po naslednjih cenah: krompir 12 (sedaj 10), čebula 25, svež paradižnik 30, jabolka 30, hruške 30, breskve 15 din za kilogram.

Senovo: krompir 12, čebula od 45 do 50, solata endivija 40, sveža paprika 45, hruške 60, grozdje 80 din za kilogram, jajca 17 din.

Tržišče na Senovem je slabo založeno s sadjem, povrtnino in zelenjavo. Temu primerne so tudi cene, ki so verjetno najvišje v Sloveniji. Ne bi škodilo, če bi brestaniška ekonomija kdaj pa kdaj pripeljala na tržišče nekaj zelenjave in povrtnine.

Odkupna podjetja odkupujejo živino, gozdne sadeže in sadje po naslednjih cenah: govedo od 115 do 130, teleta od 135 do 150, pitane prašiče od 160 do 170 dinarjev za kilogram žive teže, pujski (8 tednov stari) od 2000 do 3000 din, suhe gobe od 1000 do 1400, jabolka od 14 do 20, breskve od 6 do 12, breskve za izvoz 70, slive od 15 do 20, zelje 15 din za kilogram, jajca 17 din.

-nc

Alkoholizem v našem okraju

Jugoslavija šteje danes okoli 5 milijonov rednih potrošnikov alkohola, nekako 150.000 pa pravih alkoholikov. Leta 1951 so vsi ti pivci alkohola potrošili 59 milijard din za vino in 32 milijard din za žganje.

Pivci iz našega okraja zavzemajo v tej milijonski armadi še kar pomembno mesto. Po podatkih Zavoda za statistiko in evidenco pri OLO Krško smo v našem okraju v letu 1953 samo v gostinski mreži prodali 716.480 l vina, 22.707 l žganja ter 17.068 l žganih pijač (v vrednosti približno 130 milijonov din). Če k temu prištejemo še količine, ki jih pivci popijejo doma in pri raznih vinotočih, potem lahko mirno rečemo, da zavzemamo eno izmed prvih mest v Sloveniji. Posledice takšnega nalivanja z alkoholom seveda ne izostajajo. O njih pa kaj več drugič.

-nc

O prometu z nepremičninami

V skupini člankov o predpisih zakona o prometu z zemljišči in stavbami objavljamo danes bistvene določbe poglavja o kupovanju in prodajanju zemljišč in stavb po političnoteritorialnih enotah.

Pristojni državni organi lahko kupijo v imenu političnoteritorialnih enot od zasebnikov, družbenih organizacij in društev vsako zemljišče in stavbo.

Ti organi lahko dajo v imenu navedenih enot zasebnikom, družbenim organizacijam in društvom kmetijsko zemljišče v zamenjavo za drugo kmetijsko zemljišče, ali jim ga prodajo, da kupijo od zasebnika drugo kmetijsko zemljišče. Ti organi lahko dajo stavbno zemljišče v družbeni lastnini, na katerem stoji stavba zasebnika, temu v zamenjavo za drugo stavbno ali kmetijsko zemljišče. Prav tako lahko dajo zasebniku stavbno zemljišče, ki je družbena lastnina, v zamenjavo za drugo stavbo ali kmetijsko zemljišče, če je tako zemljišče zasebniku potrebno za zidanje stanovanjske hiše.

Za sklenitev zadevnih pogodb je potrebna poprejšnja pritrditev okrajnega ljudskega odbora, če sklepa državni organ pogodbo v imenu občine, pritrditev izvršnega sveta ljudske republike, če sklepa državni organ pogodbo v imenu ljudske republike, in pritrditev zveznega izvršnega sveta, če sklepa državni organ pogodbo v imenu federacije.

Pristojni državni organi smejo v imenu političnoteritorialnih enot prodajati zasebnikom, družbenim organizacijam in društvom stanovanjske hiše z največ dvema stanovanjima. Za prodajo stanovanjskih hiš zasebnikom, ki je urejena s posebnimi predpisi, veljajo ti predpisi. Republiški in zvezni izvršni svet lahko v imenu ljudske republike ali federacije prodata zasebniku stanovanjsko hišo z več kot dvema stanovanjima ki je bila po posebnih predpisih dana v upravljanje republiškemu ali zveznemu organu.

O nakupu ali prodaji zemljišča ali stavbe v imenu okraja ali občine odloča ljudski odbor na seji, pogodbo pa sklene predsednik ljudskega odbora. Za sklep okrajnega ljudskega odbora ni potrebna nikakršna pritrditev. Pogodbo o nakupu ali prodaji v imenu ljudske republike ali federacije sklene pristojni sekretar oziroma državni sekretar za občo upravo in proračun.

Preden sklene pogodbo, si mora državni organ, ki sklepa pogodbo, priskrbeti mnenje pristojnega javnega pravobranilca o pravni veljavnosti pogodbe. Pogodbe, za katere se zahteva poprejšnja pritrditev, se lahko razveljavijo, če take pritrditve ni.

Zadnjič navedene določbe o razveljavljenju pogodbe zaradi prikrajšanja nad eno tretjino in o vrnitvi nepremičnine v družbeno lastnino in pa določbe o razveljavljenju kupne pogodbe zaradi prikrajšanja več kot za eno tretjino vrednosti nepremičnine, veljajo tudi za primer, če državni organ proda ali kupi zemljišče ali stavbo zasebniku ali od zasebnika. Razveljavljenje pogodbe se lahko zahteva ne glede na to, ali je javni pravobranilec dal svoje mnenje o pravni veljavnosti pogodbe ali ne.

Vse te določbe se uporabljajo tudi za zavode, ki so pravne osebe, a niso finančno samostojni. Za sklenitev pogodb po zavodu, ki je pravna oseba, pa ni finančno samostojen, je potrebna pritrditev OLO.

Ko boste obiskali Posavski muzej v Brežicah, si oglejte tudi meščansko sobo iz 19. stoletja

7 dni po svetu

(Nadaljevanje s 1. strani)

režim dr. Adenauerja lahko z uspehom sodeluje v bruseljski organizaciji samo tedaj, če bo Zah. Nemčija enakopravna z ostalimi članicami in če ne bo čutila kakršnega koli zapostavljanja. To se lahko zgodi le tedaj, če se bodo zasedbene sile (ZDA, Vel. Britanija in Francija) odrekle zasedbi ter ukinile zasedbeni statut. Vprašanje pa je, kako naj to store. Upoštevati je namreč treba predvsem nerazpoloženje francoskega parlamenta do take rešitve, pa tudi reakcijo Moskve, ki se trdovratno upira vsakršnemu poizkusu, da bi Nemčijo, četudi v resnici samo njen zahodni del, pridružili zahodnim obrambnim, ali kakor govore tam, »agresivnim« organizacijam na Zahodu.

Zahodni svet je tudi pozdravil londonsko vest, da se bo Vel. Britanija odrekla svoje dosedanje »nadevropske politike« ter tesneje sodelovala s celinsko Evropo. Tako je n. pr. že obljubila, da bo v bruseljski obrambni organizaciji sodelovala s štirmi divizijami. Ameriški zunanji minister Dulles je tudi dal nekaj obljub v tem smislu, da bo skušal pridobiti predsednika Eisenhowerja, naj prevzame v imenu ZDA vse iste obveznosti do bruseljskega pakta, ki ga je svoj čas obljubil, žalostno propadli Evropski obrambni skupnosti. To bo storil seve le tedaj, če se bo bruseljska tvorba postavila krepko na noge...

Na obveznosti, ki jih bodo udeleženke londonske konference prevzele glede Nemčije nase, se bomo povrnili pozneje. Dejstvo je, da je Moskva namen zahodnih sil že večkrat temeljito skritizirala, pri čemer je poudarila, da bo nova »agresivna organizacija« uničila še ono malo verjetnosti za združitev obeh nemških delov v enotno državo, ki so obstajale doslej. Višinski je v sredo pred Generalno skupščino ponovno izjavil, da sovjetska vlada ne bo priznala takega stanja.

Razumljivo je, da moskovska diplomacija napihuje ta dogodek v lastne propagandne namene. Res pa je tudi, da je v času, ko se brez dvoma kažejo očitni znaki popuščanja mednarodne napetosti, le preveč govoriti o ne vem kaki agresivni nevarnosti ter na hitro roko iskati te ali one oblike obrambnih organizacij.

Nekaj obvestil davčnim zavezancem

I.

Po uredbi o davku na dohodek imajo privatni obrtni obrati, ki ne zaposlujejo tuje delovne sile, v letu 1954 pravico do odmere pavšalnega davka na dohodek in pavšalnega prometnega davka. Gospodarski svet Okrajnega ljudskega odbora Krško je sklenil, da je treba v letu 1954 pavšalirati davek tudi tistim obrtnim obratom na podeželju, ki občasno zaposlujejo tujo delovno silo (1 pomočnika), in pa podeželskim gostilnam, ki imajo manjši letni promet.

Okrajna davčna komisija je po gornjih načelih izvršila odmero pavšalnega davka za leto 1954. Odločbe o odmeri bodo te dni dostavljene vsem zavezancem, ki so prišli v poštev pri pavšaliranju. Le-tem so po odmeri pavšalnega davka začasno predpisane akontacije za leto 1954 stavljene v odpis. Če bodo pavšalirani obrati do konca leta 1954 obratovali ob istih pogojih kot do časa pavšaliranja, to je da ne bodo zaposlili tuje delovne sile, ostane odmerjen pavšalni davek dokončen, v nasprotnem primeru pa je možno pavšalni davek stornirati in ob koncu leta izvršiti odmero po vložitvi davčne prijave. Pavšaliranim obratom ob koncu eta ne bo treba vlagati za leto 1954 nobenih davčnih prijav.

Okrajna davčna komisija ni mogla odmeriti pavšalni davek tistim obratom, ki sicer ne zaposlujejo tuje delovne sile, so pa v letošnjem letu začasno ali pa trajno prekinili obratovanje. Ti bodo morali ob koncu leta vložiti davčne prijave zaradi odmere davka.

Pavšalni davek se plačuje v enakih četrtletnih obrokih in zapada v plačilo 15. februarja, 15. maja, 15. avgusta in 15. oktobra. Potemtakem zapade zadnji letošnji obrok v plačilo dne 15. oktobra.

Zavezanci, ki se z odmero pavšalnega davka ne bi strinjali, imajo zakonito možnost pritožbe zoper odmero. Načelno bodo pritožbe upoštevane tako, da bo pritožiteljem pavšalni davek stavljen v odpis, ob koncu leta pa jim bo po vložitvi davčne prijave odmerjen davek za leto 1954. Do končne odmere za leto 1954 bodo ti zavezanci dolžni plačevati akontacije.

II.

Davčni zavezanci davka na dohodek iz kmetijstva po katastru so dolžni odmerjeni davek plačevati v četrtlet. obrokih. Zadnji letošnji obrok zapade v plačilo 15. oktobra. Ker so vsi zavezanci z individualnimi obvestili seznanjeni z letnim predpisom davka, ponovnih obvestil za zadnji četrtletni obrok ne bomo dostavljali. Poleg že zapadlih zneskov davka iz preteklih četrtletij zapade torej v plačilo s 15. oktobrom tudi zadnji obrok oziroma ostanek od celoletnega predpisanega davka.

Pozivamo vse davkoplačevalce, da pravočasno plačajo vse zapadle davčne obveznosti. Poleg znatnih zamudnih obresti (9%) lahko neredne plačnike bremenijo tudi znatni stroški prisilne izterjave, katero bomo morali uporabiti v novembru in decembru pri vseh zaostankarjih.

Vse pritožbe in vloge v zvezi z odmero po katastru za leto 1954 bomo skušali rešiti do konca oktobra t. l. Vse zavezance, ki so v zvezi z letošnjo odmero po katastru vložili utemeljene vloge, pozivamo, da do rešitve vlog akontirajo primerne zneske na račun obstoječega davčnega dolga. S tem se bodo izognili večanju davčnega zaostanka in težavam pri poznejšem plačevanju. Izrecno poudarjamo, da bodo morali biti vsi zapadli davčni zaostanki poravnani v novembru in decembru, to je do konca tekočega leta.

III.

Ponovno obveščamo vse državljane, ki imajo opravka na Upravi za dohodke, da lahko sprejemamo stranke samo v uradnih dnevih, to je vsak torek in petek od 7. do 14. ure. Zaradi obsega in nujnosti izvršitve notranjih del smo prisiljeni, da odklanjamo vsako odpravo strank izven uradnih dni.

Iz pisarne
Uprave za dohodke OLO Krško

Trgovina s čevlji

v sestavu Trg. podj.

„POTROŠNJA" V KRŠKEM

(PRI BENCINSKI ČRPALKI)

obvešča vse svoje odjemalce in ostale potrošnike, da jim je pripravila bogato izbiro obutve za zimsko sezono. Obiščite nas in prepričali se boste da imamo na zalogi ceneno in kvalitetno obutev od priznanih tvrdk širom Jugoslavije! — Naše geslo je:

„DELOVNEMU ČLOVEKU CENENO OBUTEV!"

Novice in dopisi iz naših krajev

To in ono s Studenca

Priprave na proslavo 75. obletnice šole. Letos je preteklo 75 let, odkar se je na Studencu pričel redni šolski pouk v sedanji šolski zgradbi, ki je bila zgrajena v letih 1877/78.

Vas Studenec je do leta 1780 pripadala pod raško župnijo in na Studencu sploh ni bilo šole. Zato so nekateri obiskovali šolo na Raki, drugi v Sevnici, nekateri pa so celo obiskovali nemško šolo v Celju. Velika večina prebivalstva pa je ostala nepismena, ker obiskovanje šole ni bilo obvezno.

Približno sto let pozneje, leta 1875, je bila na Studencu ustanovljena neke vrste »cerkvena šola«. Takratni organist je namreč cela štiri leta zbiral mladino v mežnariji in ji s palico prav dobro vtepal skrivnosti pisanih in tiskanih črk v glavo. Že 3 januarja 1879 pa se je pričel pouk v sedanji zgradbi. Šola je bila v začetku enorazredna, še isto leto pa je bila razširjena v dvorazrednico.

Ker je število učencev naraščalo (šolski okoliš je bil mnogo večji kakor danes, v šolskem letu 1893/94 pa je bilo 195 učencev vsakdanje šole in nad 50 učencev tako imenovane ponavljalne šole), je bila 1905. leta dozidana še ena učilnica. Takoj po prvi svetovni vojni je bila šola razširjena v trorazrednico, 1933. leta pa v štirirazrednico.

Med zadnjo vojno je potekal pouk le nekaj časa, ker so bili domačini izseljeni, šolo pa so obiskovali le otroci nemških priseljencev. Po osvoboditvi je šola dobila večji razmah.

Proslava 75. obletnice bo 2. in 3. oktobra. Ustanovljen je bil pripravljalni odbor za izvedbo proslave. Vaščani žele, da bi ta edinstveni praznik čim lepše praznovali. Šolska mladina iz Studenca in Primoža pripravlja za nedeljo, 3. oktobra, dopoldne lepo kulturno prireditev, sevniški pevci pa bodo domačine razveselili že v soboto zvečer s slovensko pesmijo. Vsi, ki so obiskovali to šolo, pa se bodo v nedeljo popoldne, ko bo veliko ljudsko rajanje, skupno z ostalimi gosti razveselili in pogovor med njimi se bo prav gotovo vrtel okrog mladostnih let, ko so obiskovali šolo.

Zbor volivcev. Preteklo nedeljo je bil v šoli zbor volivcev. Udeležba je bila zelo slaba. Maloštevilni volivci so razpravljali o raznih gospodarskih in komunalnih vprašanjih. Zadnje čase se volivci vse bolj zanimajo za opekarno, ki je že po osvoboditvi stala na Studencu in je potem prenehala delovati. Sklenili so, da bodo storili vse, da dobe zopet opekarno. Problem je le začetno finansiranje. Prav tako se zanimajo tudi za bogata ležišča manganove rude v bližnji vasi Orle. Tu so tudi že pred vojno kopali, vsled finančnih težkoč pa so prenehali. Dobro bi bilo, da bi se tudi drugi gospodarski krogi pozanimali za to stvar.

Nadalje so razpravljali še o proslavi 75. obletnice šole, o popravilu vaških poti in mrtvašnice na Studencu ter o davkih. Razpravljali so tudi o bodočih komunah. Vaščani bi želeli slišati o tem kaj bolj podrobnega in določnega.

»Teden otroka«. Tudi za izvedbo tega tedna se pripravljamo. Svečana otvoritev tedna bo v nedeljo, ko bo kulturna prireditev šolske mladine ob proslavi 75. obletnice šole. Med tednom bomo s šolsko mladino obravnavali razna pereča vprašanja, zlasti borbo proti razširjenju alkoholizma med šolsko mladino. Ob zaključku tedna bomo imeli še roditeljski sestanek, kjer bomo pretresali vse probleme šolske in izvenšolske mladine. Dobro bi bilo, če bi člani občinskega sveta za soc. skrbstvo obiskali v tem tednu socialno ogrožene družine, se z njimi pogovorili — morda bi pa našli tudi kakšen prispevek za nje. Ravno v tem času bo na Studencu začela delovati posvetovalnica za matere, kar vaščani zelo odobravajo. E. Z

Kapele pri Dobovi

V nedeljo, 26. septembra, je bil polletni občni zbor Kmetijske zadruge Kapele pri Dobovi, ki ga je obiskalo nad 30 zadružnikov. Za OZZ Krško je zboru prisostvoval tov. Cimperšek. Zadruga ima sedaj 3 bike-plemenjake, uredila je plemenilne kroge, izvedla je uspelo škropljenje sadja s rumesanom, večje težave pa ima s strojnim odsekom, katerega izgubo mora kriti z dobički trgovine. Obnovili so hranilni odsek, izvolili nove odbore živinorejskega in poljedelskega odseka, sprejeli nova pravila in zvišali deleže od 500 na 1000 dinarjev. D. V.

Uspel roditeljski sestanek

Na roditeljski sestanek, ki je bil na Bizeljskem 26. septembra 1954, je prišlo precej staršev, ki so z zanimanjem poslušali predavanje o problemih vzgoje otrok. Prav tako so se z učitelji pomenili o obveznem osemletnem šolanju, o nabavi potrebnih učnih knjig in še o poučevanju nemščine kot neobveznem predmetu.

V razgovoru z učitelji so starši povedali svoje težave, med drugimi tudi nabavo knjig, ki so precejšen izdatek zlasti za učence v višjih razredih. Pogovorili so se lepo po domače o vsem; na vsa vprašanja, ki so jih postavljali učiteljem, jim je bilo odgovorjeno. Prav zadovoljni so se razšli in želimo še več takšnih roditeljskih sestankov. M. P.

Dopisujte v
„Posavski tednik“

IZ BREŽIC

Jutri vsi na zbor volivcev ob 9. zjutraj v dvorano JLA! Na dnevnem redu bo obravnavanje o kar najdostojnejši proslavi našega občinskega praznika v četrtek, 28. oktobra, in Posavskega tedna, ki se bo pričel v soboto, 23. oktobra, dalje o organizaciji bodoče komune v našem območju, pa tudi o proračunu za leto 1955.

Napredek pri oskrbovanju z vodo. Občinska komunala je pred kratkim položila na novo 700 metrov vodovodnih cevi, tako da ima sedaj vodo tudi Tovarna pohištva in vsi stanovalci Bizeljske ceste ter Vodnikove in Aškerčeve ulice. Te dni bodo uredili tudi kanalizacijo v Vodnikovi ulici.

Umrl je Jože Hervol, železniški upokojenec iz Lenarta pri Brežicah. Bil je marljiv član občinskega odbora SZDL ter je vedno in povsod rad prijel za delo v naši občinski javnosti.

Lesen most bo nadomestil sedanji brod na Savi med vasjo Mostec in Čateškimi Toplicami. Preteklo nedeljo je bila že druga seja gradbenega odbora, ki pripravlja to važno in boljšo komunikacijo. Navzoči so bili tudi zastopniki mestne občine Brežice, medtem ko so pogrešali nekatere odposlance drugih v poštev prihajajočih občin. Most bo zlasti velikega pomena zaradi zveze z novo avtostrado, ki bo tekla nedaleč od Čateških Toplic.

Glasbena šola se je zaradi preurejanja Prosvetnega doma preselila v staro občinsko hišo pri tehtnici, kjer bo pa dokončno ostala. Za zdaj se mora sicer stiskati v dveh majhnih prostorih v pritličju. Kakor hitro pa se bo našlo stanovanje za 2 družini, ki stanujeta v tej hiši, bo celotno poslopje z osmimi prostori urejeno izključno za glasbeno šolo. Letos je vpisanih 50 gojencev za klavir, 9 za violino, 3 za čelo in 1 za kontrabas. Nekaj novega je za Brežice pripravljalni razred, kjer se bodo najmlajši kandidati za bodoče študiranje instrumentov vse leto izobraževali o splošnih glasbenih pojmih in o solfeggiu. Za pripravljalni razred se je vpisalo že 38 malčkov.

Zbližanje šole in doma

Osnovna šola v Brežicah je v preteklem tednu izvedla roditeljske sestanke po vseh vaseh šolskega okoliša. Udeležba je bila z malimi izjemami izredno dobra. Učiteljstvo je seznanilo starše najprej z družbenim upravljanjem šole, nato z ustanovitvijo Društva prijateljev mladine in končno z vsemi problemi, ki se dotikajo vzgoje in pouka. Bogate pripombe navzočih za olajšanje dela v šoli so izpolnile snov teh večerov. Najbolj oddaljene vasi so izrazile željo po uvedbi tople malice v zimskem času. Na vseh sestankih je bila izrečena želja po pionirskih krožkih ročnega dela. Zlasti Brežičani so se potegovali, da njihovi otroci zaradi popoldanskega pouka ne bi bili prikrajšani na delu v pionirskih krožkih. Zelo umestne so bile pripombe, naj bi zdravstvene ustanove ne samo ugotavljale bolezensko stanje otrok, temveč jih tudi zdravile.

Želja staršev in učiteljstva je, da izmenjane misli o vzgoji naših otrok pripomorejo do čim večjega uspeha.

Osnovna šola Brežice

Ob Tednu muzejev in zaščite prirodnih in kulturnih spomenikov

Že v eni prejšnjih številk našega lista smo omenili, da bo letos v Jugoslaviji teden od 3. do 10. oktobra posvečen muzejem in zaščiti prirodnih in kulturnih spomenikov. Kako naj se proslavi ta teden v našem okraju v zvezi s sodelovanjem in pripravami Posavskega muzeja, smo omenili tudi že zadnjič. Ker se pa ta teden praznuje leto s prvič in se bo tudi naslov samo zdel marsikomu mogoče nenavaden, ne bo morda odveč, da ob začetku tega tedna spregovorimo nekaj besed o njegovem pomenu in o vlogi ter nalogah muzejev v današnji družbi.

Zamisel, tudi pri nas poudariti pomen muzejev kot živih prič narodove preteklosti, ni nova. Patriotsko vzgojno vrednost muzejskih zbirk kot ogledala narodovega razvoja in njegove preteklosti so spoznali že pred 150 leti v bivših avstrijskih deželah. Bilo je to v času, ko je Avstrija po dveh izgubljenih vojnah z Napoleonom v začetku prejšnjega stoletja stala nasproti sili Francozov brez moči. Takrat so poskušali v Avstriji vse, da bi vzbudili patriotična čustva pri širokih množicah za upor proti zavojevalcu Napoleonu. Avstrijski nadvojvoda Ivan je bil v tej dobi glavni pobornik in mecen pri ustanavljanju muzejskih ustanov, tako n. pr. muzeja v Gradcu, ki nosi še danes njegovo ime. Zbirali in razstavljali so predvsem narodopisno gradivo, da bi s tem pri preprostem narodu vzbudili nacionalni ponos in spoštovanje do tega, kar je last naroda in s tem patriotično zavest. Uspeh tega prizadevanja ni izostal; spomnimo se samo junaškega upora tirolskih kmetov pod vodstvom Andreja Hoferja proti francoskim zavojevalcem.

Tudi sledeča desetletja 19. stoletja, doba romantike, so se zelo zanimala za narodovo preteklost, kar je znano že iz književnosti. Pisatelji romantike iščejo junake in okolje svojih povesti iz romanov v glavnem samo v slavni preteklosti svojega naroda.

Zanimanje za muzejske zbirke se je stopnjevalo in razširjalo v vsem prejšnjem stoletju in v desetletjih našega stoletja. Sprevrglo se je že v pravi lov za arheološkimi predmeti. Iskali so in kopali posamezniki, ki so včasih dragocene predmete prodajali za boren denar raznim danes svetovnoznanim muzejem v inozemstvu, tako v London, Pariz, New York. Le tako se je moglo zgoditi, da imajo ti muzeji v svojih zbirkah predmete iz slovenske zemlje, da omenim samo našo najbližjo okolico — Drnovo in Libno.

Takšen divji lov za najdbami v zemlji in trgovanje z arheološkimi predmeti je vladalo tudi še v stari Jugoslaviji. Naj omenim samo primer avstrijske vojvodinje Mecklenburške, ki je kopala skoraj na vseh važnejših prazgodovinskih najdiščih na Dolenjskem in nagrmadila kot privatno last ogromen arheološki inventar. Bivša jugoslovanska država je dovolila, da je vso to bogato in dragoceno zbirko, s katero bi lahko napolnili ogromen muzej, vojvodinja Mecklenburška dala prepeljati v Ameriko in jo v New Yorku prodala na javni dražbi. Kaj žalostna slika o stanju spomeniškega varstva v stari Jugoslaviji, da danes srečujemo last slovenskega naroda raztreseno po vsem svetu, v vseh svetovnoznanih muzejih.

Drugače je poskrbljeno za spomeniško varstvo in zaščito kulturnih in prirodnih spomenikov danes. S posebnim zakonom je določeno, da je vse, kar krije zemlja v sebi — in sem spada tudi spomeniški material — narodna last. Pregled in evidenco nad vsemi najdišči ima v vsaki republiki obstoječi Spomeniški urad za varstvo kulturnih in prirodnih spomenikov, ki daje dovoljenje za raziskovanje posebno priznanim strokovnjakom-arheologom. Vsi najdeni predmeti postanejo dejansko res last vsega ljudstva, saj ostanejo razstavljeni v prostorih najbližjega lokalnega muzeja. Tu naj imajo vsi prebivalci možnost, da na materialnih ostankih iz davne preteklosti spoznajo življenje prebivalcev, ki so nekoč bivali v naših krajih.

Dosti številnejše so v vseh muzejih zastopane seveda priče o življenju našega naroda. Ravno te naj bi si vsak s ponosom ogledal, saj se v njih zrcali več kot tisočletni razvoj majhnega slovenskega naroda. V tem razvoju se zrcali vsa trnova, a vendar s takšno hrabrostjo in vztrajnostjo prehojena pot našega naroda, pot, ki nas je vodila vedno navzgor od obrskega

(Nadaljevanje na 4. strani)

Pogled na del narodopisne zbirke Posavskega muzeja

Priprave za Teden otroka

Kaj pripravljajo na Senovem?

Razveseljiv pojav, ki ga opažamo v naši družbeni sredini, je vedno večja skrb in zanimanje za zdrav telesni in duševni razvoj mladine. In prav je, da bomo v času Tedna otroka temu važnemu vprašanju dali še poseben poudarek.

Pa si oglejmo načrt, ki ga je za ta čas v okviru navodil in lastnih pogojev izdelalo Društvo prijateljev mladine na Senovem. Zdravstveno predavanje o alkoholizmu je imel 25. septembra krajevni zdravnik dr Čakš. V času od 27. septembra do 3. oktobra bo zdravnik pregledal učence 1. razreda osnovne šole, ki jih je letos na zavodu ravno sto. V nedeljo, 3. oktobra bo roditeljski sestanek z vzgojnim predavanjem, v nedeljo, 10. oktobra, pa bo otroški praznik. DPM bo ta dan organiziralo za šolarje osnovne šole in gimnazije izlet v bližnjo vas Šedem, kjer bodo izletniki predvajali vesel program, društvo pa jih namerava ob tej priložnosti razveseliti s pogostitvijo.

Pri akciji za organiziranje otroškega praznika je društvu nudila znatno pomoč preskrba Senovo, pričakujejo pa pomoči še s strani Del. sindikata in KSS Senovo.

Končno naj še omenimo, da je DPM Senovo prevzelo skrb, da bodo od šole nad eno uro oddaljeni učenci v zimskih mesecih pred začetkom pouka prejemali v okrepčilo en kozarec toplega čaja. *Krista Radej*

Krško

DPM v Krškem je imelo čez poletje z otroki vred počitnice. Priprave za Teden otroka pa so poživele delo in upamo, da bo ostalo trajno. Na programu je akademija, zdravstveno predavanje, prodaja posebnih blokov in zbiranje sredstev za šolsko mlečno kuhinjo v zimskih mesecih. Predviden je tudi poseben sestanek žena, članic DPM, da bi se na njem pogovorile o izdelovanju copat za šolske otroke. Pionirska organizacija na osnovni šoli pripravlja za otroke v tem tednu izlet in pogostitev z grozdjem. Na praznik se pripravlja tudi otroški vrtec.

Videm

Kakor povsod se tudi na Vidmu pripravljajo na Teden otroka Društvo delovnih žena z ostalimi množičnimi organizacijami na Vidmu pripravlja otrokom prihodnji teden lepo presenečenje.

V začetku tedna bo tov. Stopar igral s šolsko mladino šahovsko simultanko. Med tednom bo predavanje o negi dojenčka s filmom. Pravcati praznik videmskih otrok bo pa v četrtek. Dopoldne bodo gledali kratek film »Mizica, pogrni se«, za tem bodo v spremstvu učiteljstva odšli na ogled v Tovarno čokolade in likerjev, od tam pa na Sremič, kjer bodo pogoščeni s pecivom in grozdjem. Če si zamislimo, da bo pelo in se igralo okrog 250 otrok, bo to pravo otroško rajanje, ki bo ostalo otrokom za vedno v prijetnem spominu.

Za zaključek bo v soboto akademija, na kateri bo poleg otrok nastopal tudi videmski oktet.

Potrudili se bomo in ob praznovanju otrok nudili malčkom čim več, da bodo občutili našo skrb in jo znali tudi ceniti.

KULTURNI OBZORNIK

Zanimiva knjižica o Prešernu

Malo pred drugo svetovno vojno je imel Josip Vidmar v Ljubljani javno predavanje o Prešernu. Vsebine se skoraj več ne spominjam; nemara je vzrok v tem, ker predavatelj ni govoril strnjeno, gladko, kakor sem pričakoval, ampak je formulacije oblikoval sproti, jih tako rekoč kopal iz sebe. Dobro pa mi je ostala v spominu Vidmarjeva prispodoba, upodobljena kot priznanje pesniku in opravičilo sebi; glasila se je nekako takole: Prešeren je kakor čudovito popolna krogla, ki ji s kritičnim prstom nikakor ne moreš blizu; ob vsakem prijemu se ti izmuzne iz rok...

Tako nam je ta odlični slovenski kritik, ki tedaj svojega predavanja menda ni objavil, ostal na dolgu vse do letošnjega februarja, ko je v Prešernovem tednu objavil v Slovenskem poročevalcu odlomek, ki je že dal slutiti, da se nam obeta zanimivo delo o Prešernu. Kmalu zatem je Naša sodobnost objavila v celoti Vidmarjev bleščeči in globokoumni esej, pravkar pa ga je Državna založba Slovenije ponatisnila v skromni, vendar prikupni obliki.* V naslednjih vrstah bomo naše bralce seznanili s tem žlahtnim sadom dolgoletnih Vidmarjevih razmišljanj in spoznanj.

V uvodu ugotavlja avtor, da imamo Slovenci doslej en sam estetsko kritičen esej o svojem največjem pesniku; napisal ga je Stritar leta 1866. (Trditev velja pač toliko, da je Stritarjev esej edini, ki obravnava Prešernovo delo v celoti.) Vidmarja je spodbudilo k pisanju predvsem dejstvo, da se iz leta v leto množi sorazmerno že kar bogata literatura o Prešernu, da pa je na žalost »malo kritična in večidel neskladna z visokim duhom in prirodo tega pevca po volji usode«. Prav zato je on skušal prenoviti in poglobiti Stritarjev esej. Poskus se mu je izvrstno posrečil.

Primera med obema esejema, ki ju loči častitljiva razdalja skoraj devetdesetih let, se kar sama ponuja. Stritar je pisal svojega na začetku kariere; bilo mu je ravno trideset let in si je z njim šele utrl pot v javnost; Vidmar pa je **že nekako trideset let naš vodilni kritik** in je napisal esej, ko ima za seboj že celo vrsto nastopov po najvidnejših revijah in celo dve zajetni knjigi kritik. Stritarjev esej pomeni za tiste čase sijajen začetek slovenske kritike in esejistike, Vidmarjev pa zavidljiv vrh, v katerega se je pognala naša kritična misel prav po Vidmarjevi zaslugi v zadnjih desetletjih. Stritar ni imel na razpolago nikakih literarnozgodovinskih pripomočkov, bil je torej prisiljen hoditi samostojno pot; Vidmarju so olajšali delo številni prešernoslovci: Prijatelj, Žigon, Kidrič, Slodnjak in drugi, vendar je tudi on povečini ubral svojo pot, na račun prešernoslovja pa je celo izrekel nekaj prav pikrih besed, kakor smo videli zgoraj. Stritarju je rabila pri obravnavi pesnikova lastna ureditev v Poezijah 1847, Vidmar pa se je naslonil na kronologijo pesmi, kakor jo je ugotovila literarna zgodovina, v prvi vrsti dr. Fr. Kidrič. To mu je omogočilo, da je prikazal tudi umetnikovo čustveno, miselno in oblikovno rast. Obenem pa je, kar je za Stritarja umljivo, za Vidmarja pa presenetljivo, skupno to, da le malo citirata tuje izsledke. Naj za primerjavo med obema navedemo, kako pišeta o istih vprašanjih eden in drugi:

O ljubezenski pesmi piše Stritar: »Ljubezen je torej središče, okoli katerega se sučejo vsa pesnikova čustva — središče njegovega pesniškega značaja. Ker nam je pesnik sam razodel to skrivnost, kaj bi jo dalje iskali? In vendar bi se motili in bi delali krivico pesniku, ako bi mu verjeli, kar sam trdi. Tanjša preiskava nam, upamo, pokaže, da Prešeren ni erotičen pesnik, ni kak zakasnel trubadur — vsaj ne v navadnem pomenu.« (Cit. po Klasju, štev. 11—12, 1948, str. 8—9.)

Vidmar pa sodi takole: »Če za koga, velja za Prešerna Župančičev stih: ‚To srce vstvarjeno je za ljubezen‘. Pozna jo v vseh oblikah. Od lahkotne in frivolne do velike strasti, ki lahko izpolni in preobrazi vso naravo človeškega bitja. Tej velja vrhunec in najžlahtnejši del njegove poezije... Prešeren je edinstven ljubimec. Treba ga je le bežno primerjati z drugimi pesniki: s sentimentalnim in frivolnim Jenkom, z nervoznim, a vendarle nekako pubertetnim Cankarjem ali s hladno strastnim Župančičem..., pa se pokaže, kako prirodno in vendar vzneseno je Prešernovo čustvo, kako priroden in vendar visok je ta človek, kako pretresljivo je premagan in vdan v svojo ljubavno usodo.« (Str. 67—68.)

Že ta dva skromna primera kažeta vso razliko med primitivnimi prijemi naše kritike 1866 in tenkočutnim kritičnim instrumentom Vidmarjevim.

Poleg teh in takih bistroumnih ugotovitev je Vidmar v svojem najnovejšem delu nanizal še celo vrsto zanimivih pogledov, ki jih seveda ne moremo vseh navajati. Naj posebej omenimo le pasus o Sonetnem vencu! Nedvomno sodi ne le med najboljše Vidmarjeve stvari, ampak tudi med najlepše, kar je bilo napisano pri nas o Prešernu sploh in se dostojno uvršča ob znamenito Župančičevo Besedo o Prešernu.

Seveda pa so v Vidmarjevem eseju tudi sodbe, ki njihova nespornost ni tako jasna. Da se je Prešeren tudi kot umetnik razvijal počasi, najbrž ne bo mogoče dokazati, ker nam njegove prve pesmi niso ohranjene; izmed najzgodnejših ohranjenih del pa nasprotno Lenora in Povodni mož govorita o čudovito naglem vzponu in razvoju. Iz istega razloga se tudi ne zdi prav trdna sodba, da pričenja lirik Prešeren literarno pot presenetljivo s pripovedno in priložnostno pesmijo; med petimi pesmimi, ki jih stavi Kidrič v visokošolsko dobo, so namreč kar tri (Zvezdogledom, Prophetischer Trost in Dekletom) take, da razodevajo vsaj tolikšen lirski talent kakor epskega. Dvomljivo se zdi tudi govoriti o sramežljivi Prešernovi naravi spričo tako izrazito izpovednega značaja njegove lirike (str. 10, 60); nekoliko prenizko je taksirana Izgubljena vera (str. 44); toda to so samo malenkosti, ki jih odtehta bogastvo pronicavih, zanesljivih ugotovitev in bistroumnih oznak in domnev o vsebini, idejah, slogu in obliki.

Vidmarjev esej je torej lep uspeh naše kritike. Eler.

* Josip Vidmar, Dr. France Prešeren. Esej. DZS. Ljubljana 1954. 77 str.

S plenuma okrajnega odbora Rdečega križa

Organizacija RK šteje v našem okraju 4315 odraslih in 5019 članov podmladka. — V tem letu je Rdeči križ razdelil za več kot 3 milijone dinarjev pomoči v gotovini, obutvi in živilih. — Nad 1000 ljudi je darovalo kri za bližnje.

V petek, 24. septembra, je zasedal plenum Okrajnega odbora Rdečega križa. Plenum je otvoril in pozdravil predsednik dr. Rojina, poročilo o delu pa je podal tajnik Franc Arnšek.

Organizacija RK v našem okraju šteje 4315 odraslih in 5019 članov podmladka. V primeri z letom 1953 je poraslo število odraslih članov za 960 in število članov podmladka za 750 članov. Največ novih članov so pridobile organizacije na Blanci (224), v Krškem (244), v Podbočju (88), v Artičah (90) itd. Ti podatki pa niso popolni, ker organizacije v Vel. Polani, v Brestanici, Leskovcu, Kostanjevici in še nekatere druge niso pravočasno dostavile poročil o stanju članstva.

Organizacija RK je v tem letu organizirala predvajanje raznih zdravstvenih filmov, ki si jih je ogledalo več kot 4000 ljudi. Zdravstvene filme si je ogledalo največ ljudi na Zdolah, Bizeljskem, Senovem, Raki, v Brežicah, Podsredi, Podbočju in Boštanju, najmanj pa v Krškem, Cerkljah, Kostanjevici, Bistrici in Globokem.

V krvodajalski akciji, ki jo je organiziral Rdeči križ, je darovalo svojo kri približno 1000 ljudi. Največji uspeh so dosegle organizacije na Senovem (514), v Sevnici (155), Krškem (130), Kostanjevici (116) in v Brežicah (90).

Tečaji za žensko mladino, ki jih je organiziral RK, so bili dobro obiskani. Prva generacija tečajnic je dokončala dva tečaja, kar bo vsekakor dobro vplivalo na zdravstveno stanje prebivalstva v našem okraju. Novembra bodo začela obiskovati tečaj Rdečega križa dekleta, ki so bile rojene v letih 1936 in 1937. Po podatkih, ki so jih zbrali občinski ljudski odbori, je takih deklet v našem okraju 978. Občine jim bodo izdale odločbe o obveznem obisku teh tečajev

V času od 3. do 10. oktobra t. l. bo Teden otroka. Organizacije Rdečega križa bodo organizirale zdravstvene preglede otrok, mlečne kuhinje, predavanja o negi in vzgoji otroka itd. V okviru Tedna Rdečega križa, ki bo v času od 1. do 8. novembra letos, bo en dan posvečen starčkom in onemoglim, ki jim nehvaležni sinovi in hčerke odkazujejo tako imenovani kot. Organizacije RK bodo zanje zbirale oblačila in obutev.

Zelo zanimivo je bilo blagajniško poročilo, ki ga je podal blagajnik Lojze Gomilšek. Med drugim je poročal o pomoči, ki jo je nudila organizacija RK poplavljencem in drugim socialno šibkim osebam. V tem letu je bilo razdeljeno za več kot tri milijone dinarjev pomoči v gotovini, obleki, obutvi in živilih. Sredstva so prispevale organizacije RK v Kranju, Mariboru, Jesenicah, Radovljici in Kamniku. Precej je prispeval tudi Glavni odbor Rdečega križa za Slovenijo.

Razpravljanje, ki je sledilo obema poročiloma, je bilo zelo živahno. Delegati so poročali o dejavnosti organizacij in o raznih socialnih problemih, ki jih je še precej na terenu. Predvsem so poudarjali problem preskrbe prebivalstva z zdravo pitno vodo. Čeprav je bilo lani in letos asaniranih veliko število vodoskrbnih objektov, je še vedno precej vodnjakov, ki jih bo treba asanirati. V Kapelah na primer bo treba obnoviti vodnjak. Na Blanci je plaz zasul dva studenca. Prebivalci morajo uživati potočnico. Delegat iz Dobove tov. Vadnal je poročal, da bo treba ljudem omogočiti izgradnjo gnojnih jam. V bližini nezavarovanih gnojišč so vodnjaki, kar vsekakor negativno vpliva na zdravje ljudi, ki uživajo vodo iz teh vodnjakov.

O mali asanaciji vodnjakov je poročal tov. Pegam, ki je poudaril skrb organizacij Rdečega križa in Okrajnega ljudskega odbora v Krškem za ta problem. Komisija, ki izvaja male asanacije, je imela na razpolago 3,550.000 dinarjev. Iz teh sredstev so bile izvršene asanacije vodnjakov v Prevolah, Sedemu, Brezju, Oštercu, Birni vasi in drugod. V teku so asanacije vodnjakov v Starem gradu, Mladetičah, Zakotu in Krmelju. Ta teden bodo začeli z asanacijami vodnjakov v Volčjem, Češnjicah, Jelenku, Prušni vasi in Zgornjih Raduljah. Začeli so tudi z deli na izgradnji vodovoda na Mrzli planini in z meritvami za vodovod v Podsredi.

Tov. Pegam je še poročal, da so primeri, ko ljudje nočejo sodelovati in pomagati pri asanacijah vodnjakov. Tako na primer v Prevolah pri Koprivnici, kjer so dela v glavnem že končana, ni mogoče dobiti ljudi, ki bi zasuli vodoskrbni objekt in ga tako zavarovali pred zimo.

Na koncu zasedanja je predsednik dr. Rojina izročil diplomo Glavnega odbora Rdečega križa Mariji Šerbec za njeno požrtvovalno delo v organizaciji Rdečega križa. Diplomi bosta prejela tudi Zinka Nunčičeva in dr. Murgelj, ki nista bila navzoča na plenumu.

Plenum je sklenil podeliti pohvalne diplome še nekaterim najboljšim članom Rdečega križa in najboljšim organizacijam pomladka. -nc

Ob Tednu muzejev in zaščite prirodnih in kulturnih spomenikov

(Nadaljevanje s 3. strani)

sužnja in podložnika nemških fevdalcev preko junaških dejanj naših kmečkih upornikov in prvih prič književnega dela naših protestantskih piscev, preko narodnega prebujenja in pojavov narodne zavesti v borbi z nemštvom. Končno je bila ta stoletna trnova pot našega naroda navzgor prav v novejši dobi, v letih NOB, kronana z zmago, s pridobitvijo lastne državnosti.

Iz vsake zgoraj omenjene dobe v razvoju našega naroda je v muzejskih prostorih ohranjen tu in tam bodisi materialen ali pisan spomenik. Ko prestopimo muzejski prag, nam je treba le nekoliko fantazije, da v tišini muzejskih dvoran ob razstavljenih predmetih vidimo pred sabo vstajati življenje in slavno preteklost naših prednikov, da vidimo pred sabo razgrnjeno podobo zgodovine našega naroda. In čim večkrat bo naš obisk namenjen tihim muzejskim dvoranam, tem popolnejša bo podoba preteklosti, ki nam jo odkrivajo razstavljeni predmeti. Pri tem se bomo s ponosom zgledovali ob junaški preteklosti naših prednikov in ob teh zgledih tudi pridobili zavest in odločnost, čuvati in braniti vse pridobitve tisočletne borbe naših prednikov in borcev iz najbližje preteklosti. Ko se bomo s to zavestjo vračali iz raznih naših muzejskih hramov, takrat bodo naši muzeji v polni meri opravljali tisto vzgojno poslanstvo, ki jim ga nalaga naša socialistična družba. S. Š.

Rdeči križ na Bizeljskem dobro dela

Dne 23. septembra 1954 je bila 7. seja RK na Bizeljskem. Predvsem so se imeli veliko pomeniti o »Tednu otroka«. Sklenili so, da bodo v tem tednu organizirali kino predstavo za otroke, 3 oktobra pa bodo obdarovali revne otroke s šolskimi potrebščinami in nogavicami, ki jih bo nabavil RK iz svoje blagajne. V tem tednu bo tudi zdravstveno predavanje in pregled vseh otrok. V oktobru mislijo prirediti vinsko trgatev, katere izkupiček bo šel za tuberkulozne in zdravstveno šibke, nekaj pa za novoletno jelko.

Organizacija ima že 3000 članov, vendar se občinski odbor RK trudi, da bi pridobil še novih. Tajnik I. Zajc je najbolj delaven in prizadeven med člani odbora, za kar ga je okrajni odbor RK na svojem plenumu tudi pohvalil. Prav tako tudi Katico Mežnerak in Franca Lipeja.

V okolici Krškega so se pojavili divji prašiči

Preteklo soboto se je v dopoldanskih urah razširila v Krškem vest, da so se pojavili na Cestah divji prašiči. Takoj se je zbralo 11 lovcev, ki so izvedli progon. Ugotovili so, da je sedem divjih prašičev naredilo ogromno škodo na njivah, kjer dozoreva koruza. Prašiči so se zatekli v zaraščene gozdove. Lovci jih niso mogli izslediti; upajo pa, da bo lov uspešen, ko bo odpadlo listje in zapadel sneg.

Brežice—Rogatec 7:2

Nogometaši iz Brežic so gostovali prejšnjo nedeljo v Rogatcu s prvenstveno tekmo in zmagali z rezultatom 7:2.

V moštvu so se najbolj odlikovali Lihič, Golič in Krešo, dobri so pa bili tudi ostali igralci. Kaže, da so brežiški nogometaši resno pripravljeni tudi letos osvojiti najvišji naslov v Celjski podzvezi. Čater Slavko.

»Želite morda da vam ošilim svinčnik?«

Nesreče in nezgode

Štefan Poslek, 28-letni poljedelec s Klanjca, je padel z ostrešja in si močno poškodoval desno nogo.

Mirkec Skrbeta, triletni sinček poljedelca iz Ledine, je padel z voza med prevažanjem krompirja in si je zlomil rokico.

Mitar Stankovič, 17-letni mehaniški vajenec iz Cerkelj ob Krki, si je pri delu nevarno poškodoval desno roko.

Elizabeta Šetinc, 68-letna gospodinja z Vrhnike pri Ljubljani, je pri obisku na Vidmu padla in si nevarno poškodovala desno nogo.

Martin Kodrič, 31-letni pismonoša iz Podbočja, je bil napaden v Kostanjevici. Storilec mu je s kamnom poškodoval glavo in levo oko.

Dominik Bohorč iz Presladola se je vračal ponoči z dela domov, pa je padel s kolesa ter si hudo poškodoval obraz. — Učiteljica **Savica Zorko** iz Brežic je padla, ko se je vračala z roditeljskega sestanka v Bukovšku, na cesti tako nesrečno, da si je zlomila desno nadlehtnico.

Iz brežiške porodnišnice

V porodnišnici naše bolnice so rodile prejšnji teden: Marija Žibert iz Selc pri Blanci — dečka, Slavica Žakman iz Kraljevice — dečka, Edika Šušterič s Piršenbrega — deklico, Jožefa Novak s Trebeža — dečka, Ivka Cetin iz Dobove — deklico, Bojana Miljkovič iz Brežic — dečka, Frančiška Salmič iz Gorenje vasi — dečka, Tončka Šteger iz Brežic — dečka, Ivanka Gabron z Bizeljskega — dečka, Terezija Šribar iz Anž — dečka, Pavla Kozole iz Srednjega Pejavškega — deklico, Julijana Pavlin iz Senožeti — dečka, Dragica Verbič iz Krškega — deklico in Ljubica Ban s Kapelskega vrha — dečka. Čestitamo!

Od 21. do 25. septembra so v brežiški porodnišnici rodile: Jožefa Malus z Drenovca — dečka; Alojzija Badanovič iz Blatnega — dečka; Marinka Mejak iz Sevnice — deklico; Marija Novak iz Pesjega — deklico; Ana Plazar iz Cerovca pri Št. Janžu — dečka; Dragica Kodrič iz Malenc — dečka; Zora Batkovič iz Rajca — dečka; Ana Kostanjšek iz Dekmance — dečka; Ana Vrbančič iz Jereslavcev — deklico; Ana Baznik iz Gornje Pirošice — dečka; Marija Haler iz Artič — deklico; Marija Hervol iz Brezine — deklico; Vika Lalič iz Starega grada — deklico; Justina Trupej iz Sevnice — deklico.

Nekaj okroglih

VSI SO ENAKI

»Nič se ne bojte,« je rekel postaven vlomilec mladi vdovi, »nisem prišel zaradi vas, pač pa zaradi denarja.«

»Oh, vsi moški ste enaki,« je vzdihnila ljubezni željna vdova.

UPOKOJENSKA

— France, zakaj si pa šel danes že dopoldne na sprehod?

— Ja, veš, človek je rad popoldne prost.

OTROŠKA

»Mihec, zakaj si rekel teti, da je neumna? Takoj pojdi k nji in jo prosi odpuščanja.«

Mihec gre in pravi: »Teta, prosim te, odpusti mi, da si neumna.«

O NEPRAVEM ČASU

Bolan pijanec pride k zdravniku. Po pregledu mu zdravnik odločno pravi: »Vina tudi poskusiti ne smete več!«

»Veste kaj,« odgovori bolnik, »vidim, da ste slabe volje! Bom prišel raje jutri.«

Iz brežiške sodne dvorane

Z VINJEKOM NAD ŽENO

Franc Puntar, kmet iz Senuš, se je prepiral s svojo ženo in zamahnil z vinjekom proti njej ter ji pri tem zarezal sredinec na levi roki. Ob drugi priložnosti jo je prijel za vrat in tolkel z njeno glavo oh zidno peč in ob klop. Tako ji je povzročil več telesnih poškodb. Obsojen je bil na dva meseca zapora, pogojno za dobo dveh let. Obdolženec se je zagovarjal, da sta bila oba z ženo pijana in da ga ona večkrat zmerja.

TO NI ZA POSLOVODJO!

Na dva meseca in 14 dni zapora je bil kaznovan Rudolf Žižek, mehanik iz Krškega, zaradi kaznivega dejanja prikrivanja in nedovoljene trgovine. Od neznanega moškega je kupil lani moško dvokolo, ki so ga ugotovili kot last Edvarda Bežiška, čeprav bi bil mogel vedeti, da ga je neznaec ukradel pravemu lastniku. Neupravičeno se je pa pečal Žižek s trgovino kot poklicem s tem, da je v času od jeseni 1951 do spomladi 1953 kupoval ogrodja dvokoles in razne kolesne dele, sestavljal iz njih dvokolesa in jih nato prodajal raznim kupcem. — Če že privatni mehanik počenja take stvari v današnji družbi, je grdo, tembolj zavržno pa je to za obdolženca, ki je bil poslovodja mehanične delavnice Kolesarskega kluba »Sava« v Krškem in ki je bil torej kot tak oseba posebnega zaupanja.

Za naše gospodinje

ŽELE IZ KUTIN

Kutine ne smejo biti prezrele, najboljše so še malo zelene, ker vsebujejo več pektina. Lepe plodove dobro obrišemo s suhim prtičem, da odstranimo vso belo oblogo ki pokriva plodove. Nato jih zrežemo na več delov s peščičem vred. Denemo jih v kozlico in prilijemo samo toliko vode, da so komaj pokrite. Dodamo jim še nekaj limonovih rezin. Vse skupaj kuhamo tako dolgo, da se začno plodovi mehčati. Tedaj zlijemo vse skupaj na prtič, ki smo ga napeli na narobe obrnjen stol ali na posebno pripravo. Spodaj postavimo skledo. Kutin ne stiskamo, ker se sicer sok skali. Na vsak kilogram nateklega soka vzamemo 80 do 90 dkg sladkorja, dobro zmešamo in denemo ponovno kuhat. Mešati moramo stalno, in sicer v eno smer. Želе je kuhan, ko se kapljica, ki jo kanemo na mrzel krožnik, takoj strdi. Dokler se ne strdi, ga pustimo na miru, potem ga zvežemo s celofanom ali s pergamentom ali pa ga zalijemo s parafinom.

Kutine, ki so ostale na prtičku, pretlačimo in jih z dodatkom sladkorja skuhamo v marmelado.

Objave in oglasi

KINO BREŽICE

Od 2. do 3 oktobra: premiera francoskega filma **»Charlijeva teta«.**

Od 5. do 7. oktobra: premiera angleškega filma **»Kruto morje«** po romanu Nikolaja Montsarrata.

Od 9 do 10. oktobra: premiera grandioznega amer. barvnega velefilma **»V vrtincu«.** — Vivien Leigh, Clark Gable in Leslie Howard. — Zaradi izredne dolžine filma so predstave ob 19., ob nedeljah ob 9. 14.30 in 18.30. Med odmorom odprt bife. Cena vstopnic 70, 100 in 130 din.

KINO KRŠKO

Od 2 do 3. oktobra: ameriški barvni film **»Ivanhoe«.**

Od 6. do 7 oktobra: ameriški film **»Skrivnost jezera obsojencev«.**

KINO SEVNICA

Od 2 do 3. oktobra: ameriški film **»Rdečelaska in cawboy«.**

Sejmi

V okraju Krško: 2. oktobra na Blanci.

V okraju Klanjec: 5. oktobra v Vel. Trgovišču.

JAVNA ZAHVALA

Okrajni odbor Rdečega križa Krško izreka s tem po sklepu svojega plenuma z dne 24. sept. 1954 javno zahvalo Okrajnemu ljudskemu odboru Krško, Okrajn. komiteju ZKS Krško, Okrajn. odboru SZDL Krško, Okrajni zadružni zvezi Krško, Ljudskemu odboru mestne občine Videm-Krško, Upravi in uredništvu Posavskega tednika Krško, Trg. podjetju Potrošnja Krško, Vinarski zadrugi Kostanjevica, Sindikatu zdravstvenih delavcev Krško, TVD Partizan Krško, Prostov. gasil. društvu Krško in knjigarni v Krškem za naklonjenost in razumevanje, ki so ga navedene ustanove, podjetja in organizacije izkazale do Okrajnega odbora Rdečega križa Krško, kadar koli se je obrnil do njih.

Okrajni odbor RK Krško

OBVESTILO

Od ponedeljka, 4. oktobra, bo zopet redno odprta prenovljena splošna ambulanta v Krškem (bivša bolnišnica) vsak dan od 7. do 13. ure.

Kdor hoče iz splošne ambulante Krško na pregled v obratno ambulanto Videm ali obratno, mora osebno dvigniti karto teko v svoji ambulanti in jo prinesti v drugo ambulanto s seboj.

Obiski na domu se naročajo dopoldne v ambulanti, popoldne pa na domu dežurnega zdravnika:

Dežurni zdravnik: od 4. do 11. t. m. dr. Tatjana Rojina, — od 11. do 18. t. m. dr. Dušan Milutinovič.

Šef spl. ambulante Krško:
dr. Tatjana Rojina

OBJAVA

Prosilcem za razne prispevke sporočamo, da njihovim željam ne moremo ugoditi, ker nimamo na razpolago sredstev, ki bi jih lahko izdajali v te namene. V bodoče na take vloge ne bomo odgovarjali.

ZTP »Posavje« Krško

PREKLIC

Podpisani Bogomir Omerzo, Mali Kamen 41, obžalujem in preklicujem vse žaljivke, ki sem jih izrekel tov. Francu Štrasbergerju, miličniku na Senovem. Zahvaljujem se mu, da je odstopil od kazenskega pregona. Bogomir Omerzo.

ZDRAVO, KMEČKO DEKLE za zunanja in notranja dela sprejme dvočlanska družina. Hiter, Senovo 71.

KOZOLEC IN POD prodam. Jos. Pfeifer na Raki. Ponudbe v nedeljo, 12. okt., ob 2. uri popoldne na mestu samem.

MANJŠE POSESTVO S HIŠO prodam po ugodni ceni. Naslov v upravi lista.

KNJIGOVODJO NUJNO POTREBUJEMO. Soba na razpolago. Javiti se pismeno ali osebno pri Kmetijski zadrugi Kapele pri Dobovi.

14 ANTON INGOLIČ:

SONČNA REBER

Tevž je dokončno obstal.

»No, plešiva!«, je zaklicala Neža in zavrtela plesalca po taktu hitre polke. »Če bo šlo tako dalje, pravijo naš oče, bo čez deset let na Klopcah drug gospodar, čeprav Korenka dela za dva.«

»Koliko pa ceni tisto bajto?« je vprašal Tevž kot brez posebnega zanimanja.

Plesalka ga je pogledala zvedavo.

»Se misliš oženiti in preseliti na Klopce?«

»Ne, ne!« je pohitel Tevž.

»V kočo ne bi hotela, preveč tesna je in preveč samotno je okoli nje, domačijo s posestvom pa bi imela. To pa, to.«

»Res, bi šla na Klopce?« je Tevž vprašal s pridržanim glasom.

Neža je osuplo pogledala postavnega plesalca.

»Bi. Ampak ne k Petanu!« je odgovorila resno in malce začudeno.

»Seveda ne k Petanu!« je vzkliknil Tevž in se zapodil z Nežo v gručo plesalcev in plesalk.

Bilo mu je prijetno, kot še z nobenim dekletom. Čudil se je, da ni Neže opazil že prej. Hišo je dobro poznal, ležala je sredi ozkih, a lepih njiv tik pod Klopcami, tudi z Romihom in njegovimi tremi fanti je bil znan, a Neža se mu je pred leti zdela preotročja. Zdaj pa je takšno dekle!

Ves tisti večer nista spregovorila, sicer pa je Tevž vedel, kaj mu je storiti: poiskati si mora dobro službo, hraniti vsako kronico, vsak krajcar in čakati, čakati, dokler ne bodo Klopce naprodaj.

Že prihodnji dan je šel v Brežice in si poiskal službo v večji vinski kleti; zaslužek je bil dober in tudi z delom je imel veselje.

Na Štefanovo je prišel spet v Podlož. V žepu je imel nekaj goldinarjev. Niti toliko ni bilo, da bi si lahko kupil ozare pred njivo, ki je mejila na Romihov svet, vendar se mu je zdelo da je že napravil prvi korak na Klopce. Ko se je s ceste razgledoval po rebri, ki je bila v snegu videti bolj strma, kakor je bila v resnici, in po hiši, ki je bila videti večja kot poleti sredi zelenja, je zadovoljno požvenketal s srebrniki.

Nežo je srečal pred cerkvijo.

»Si prišel?« se ga je razveselila.

»Prišel, prišel,« je potrdil in ji ponudil roko. Po kratkem molku jo je vprašal: »Prideš popoldne k Ureku?«

»Pridem.«

Popoldne je bilo v gostilni dovolj priložnosti, da sta se marsikaj pomenila. Tevž je izvedel, da je Petan prodal bajto z zemljo okoli nje nekemu Setincu, gostaču iz sosednje vasi; Korenka se je zaradi tega seveda še vedno jezila. Ko ju je ples nekoliko ogrel, je Neža še povedala, da bi tudi ona šla v službo, kajti doma si ne bo prislužila niti krajcarja. Tevž ji je obljubil, da ji bo poiskal delo. Ko sta se še bolj ogrela, jo je kar med plesom potegnil v vežo, kjer ni bilo nobene luči, in jo nekajkrat poljubil na napete ustnice.

Nekaj tednov potem, ko je prišla Neža v Brežice, je Tevž izgubil službo, ker v kleti ni bilo več toliko dela. Takoj je začel iskati drugo službo, a v mestu ni bilo najti stalnega dela.

»Ti si prišla v mesto, jaz pa bom moral na vas« se je žalostno nasmehnil Neži, ko sta tisto nedeljo sedela na bregu široke Save.

»Škoda,« je dejala Neža. »Na vasi je slabši zaslužek in... kaj naj počnem sama v mestu?«

Sedela sta drug ob drugem in zamišljeno zrla v zamazano reko, ki je naglo in brezbrižno za vse, kar se je dogajalo na njenih bregovih, drla pod njima.

»Bom še poizkusil,« je zaklical Tevž in z vedrim glasom začel pripovedovati o svojih prihrankih. Stresel je Neži pest svetlih goldinarjev v krilo, da so se zableščali v soncu in so se od njih bleska zasvetile tudi Nežine oči. Ko je spravil srebrnike, je nekam nerodno, vendar toplo objel Nežo okoli ramen in si jo pritisnil k sebi.

Preden je nameraval oditi na deželo, kjer pomladi ni bilo težko za delo, je izvedel da moški odhajajo v bosenske gozdove, kjer da je delo sicer težko, zaslužek pa dober.

Že naslednjo nedeljo je sporočil Neži svoj sklep. Sedela sta na istem mestu kot prejšnjo nedeljo, reka pod njima ni bila nič manj deročа, a na bregu tam onstran je bilo že nekoliko več zelenja in cvetja. Dolgo sta pretresala nenavadni načrt in končno sprevidela, da kaj boljšega ne moreta najti.

»Najprej bom šel v Bosno, potem pa bova šla na Klopce. Kajne?«

»Če me v Bosni ne boš pozabil, bova prišla na Klopce.«

Tevž je raznežen položil desnico Neži okoli ramen, z levico pa našel pot k njenim grudim.

»Čakaj, Tevž!« je rekla Neža z glasom ki je Tevža nekoliko zadel, in vstala. »Čakaj,« je ponovila, ko jo je prijel za roko in jo skušal zadržati.

Ta »Čakaj, Tevž!« ga je spremljal dobra dva tedna pozneje v temne bosenske gozdove. Sprva mu je bilo hudo, da ga je zavrnila, polagoma pa je začel uvidevati, da je imela prav, saj sta se vendar zmenila: najprej Klopce. Minilo je precej časa, preden ji je pisal. S pismom se je mučil huje kot s stoletno smreko, in še tovariši — fantje iz raznih slovenskih in hrvaških krajev — so ga med pisanjem motili. Tudi Nežino prvo pismo mu je bilo nekam tuje, čeprav je bilo polno lepih besed, ki pa jih Tevž nikoli ni slišal iz njenih ust. V drugem pismu pa mu je že z vsakdanjimi besedami poročala o svojem obisku doma in o tem, kako je na Klopcah sadno drevje v najlepšem cvetju, delo na njivah pa zastaja, ker Korenka ne zmore vsega. Petan pa se vozi k neki ženski v Podčetrtek. Odtlej je bil dobro poučen o vsem, kar se je dogajalo na Klopcah, Neža pa o višini njegovih prihrankov.

Tako sta minili dve leti, dve dolgi leti in za Matevža in Nežo hudi leti. V tem času sta si prihranila, pravzaprav pristradala lepo vsotico; še kako leto, tako sta računala, pa bodo njuni prihranki tolikšni, da se bo lahko vrnil in počakal na pravi trenutek. Da, največ še dve, tri leta...

Tedaj pa so v bosenskem glavnem mestu počili streli, ki jih ni bilo slišati samo po avstroogrski državi, marveč po vsej Evropi, in lepega poletnega dne se je vrnil.

»Kaj se je zgodilo?« se ga je Neža ustrašila in razveselila obenem.

»Nič se še ni zgodilo, a govore, da se bo, da bo prišlo do vojske.«

»Vojska bo?«

»Vse je mogoče,« je odvrnil Tevž, ki sta mu dve leti težkega dela in samotarskega življenja vtisnili nekaj trdega ne samo v dlani, marveč tudi v glas in pogled.

Šele ko sta spet sedela na savskem obrežju, se je Tevžu otajalo srce. Pripovedoval je o svojem življenju, predvsem pa je gledal Nežo, ki so se ji prsi medtem vabljivo napele, lica razcvela in zagorela.

(Dalje prihodnjič)